

Vergaderjaar 2018–2019

29 936

Regels inzake de beëdiging van tolken en vertalers en de kwaliteit en de integriteit van beëdigde tolken en vertalers (Wet beëdigde tolken en vertalers)

Nr. 43

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 november 2018

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft u in zijn brief van 31 januari 2017¹ en meer recent tijdens een algemeen overleg vreemdelingen- en asielbeleid op 14 december 2017 (Kamerstuk 19 637, nr. 2365) geïnformeerd over het transitieproces ten behoeve van een verbeterde systematiek rondom tolkdiensten in het justitiële domein. Aanleiding waren twee onderzoeken van ABDTOPConsult die in opdracht van dit Ministerie in 2016 werden uitgevoerd.² Op basis van de uitkomsten en adviezen in deze rapporten wordt toegewerkt naar een eindsituatie waarin beleid en werkwijzen ten aanzien van tolkdiensten in het JenV-domein eenduidig, rechtmatig en efficiënt zullen zijn en kwaliteit en integriteit goed geborgd is.

In deze brief bericht ik u over de huidige stand van zaken.

Doelstellingen

In de genoemde onderzoeken werd geconcludeerd dat de huidige systematiek ten aanzien van de inzet van tolken in het justitiële domein onvoldoende opgewassen is tegen piekbelasting. Dat bleek ten tijde van de hoge asielinstroom in 2014/2015. Daarnaast is als gevolg van een wijziging in de Europese regelgeving de Aanbestedingswet aangepast. Deze aanpassing in de Aanbestedingswet heeft tot gevolg dat de wijze waarop enkele organisaties de inzet van tolken geregeld hebben tot een grote onrechtmatigheid leidt op de desbetreffende jaarrekeningen. Een belangrijk knelpunt betreft ook de borging van kwaliteit en integriteit van de tolken die worden ingezet. Het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv) blijkt in de praktijk onvoldoende aan te sluiten op de behoefte aan gekwalificeerde tolken. Daarnaast hebben zich verschillende integriteitskwesties voorgedaan ten aanzien van tolken. Ook hiervoor zou een goed

¹ Kamerstuk 29 936, nr. 42

² Bijlage bij Kamerstuk 29 936, nr. 42, bijlage bij Kamerstuk 29 936, nr. 41

werkend Rbtv de oplossing bieden. Tot slot signaleerde ABDTOPConsult dat de huidige versnipperde werkwijzen inefficiënties in de hand werken en kwaliteitsontwikkeling van de sector en de markt belemmeren.

Voor het Ministerie van JenV is de inzet van professionele en betrouwbare tolken cruciaal voor een goed verloop van de werkprocessen in zowel de straf- als de vreemdelingenketen. Het transitieproces adresseert de benoemde knelpunten in samenhang. Op basis van de adviezen in de onderzoeksrapporten zal eind 2019 een verbeterde systematiek in werking treden die zorgt voor:

- Goede borging van de kwaliteit en integriteit van de tolken die worden ingezet, middels een vernieuwd gedifferentieerd Rbtv;
- Rechtmatige en professionele inkoop van tolkdiensten en een volwassen markt voor tolkdiensten;
- Ontwikkeling van modernere en efficiëntere werkwijzen, gebruikmakend van de ontwikkelingen die marktpartijen ook nu al te bieden hebben (zoals tolken op afstand via video en toepassingen van spraaktechnologie).

Toelichting op de wijzigingen

Betere positionering en goede aansluiting van het Rbtv op de uitvoeringspraktijk

In de praktijk is gebleken dat het Rbtv niet zorgt voor borging van de kwaliteit en integriteit van tolkdiensten zoals dat was beoogd. Hierover zijn vanuit de Tweede Kamer ook vragen gesteld, voor het laatst op 22 maart 2018.³ Het Rbtv voorziet niet in de behoefte van de overheid naar voldoende gekwalificeerde tolken. Om die reden hanteren het OM, de IND en de politie voor hun planningsadministratie gegevens van zowel Rbtv- als niet-Rbtv-tolken, waarbij verschillende werkwijzen gehanteerd worden. Daardoor is niet eenduidig vast te stellen aan welke kwaliteits- en integriteitseisen de tolken voldoen die buiten het Rbtv om worden ingezet. Het kan zijn dat een tolk vanwege kwaliteits- of integriteitsissues voor één organisatie of dienst geen diensten meer verricht, maar voor andere organisaties of diensten nog wel, omdat informatie-uitwisseling tussen organisaties om privacyredenen niet mogelijk is. Ook voor de tolken in het Rbtv is de huidige situatie onbevredigend, zij doen namelijk investeringen ten behoeve van (verlenging van) hun inschrijving in het Rbtv. Terwijl collega's die niet ingeschreven staan zonder investeringen te doen in de praktijk ook in aanmerking kunnen komen voor dezelfde overheidsopdrachten tegen dezelfde vergoeding.

Om het Rbtv aan te laten sluiten bij de vraag uit de uitvoeringspraktijk worden de mogelijkheden tot registratie in het Rbtv uitgebreid. In de nieuwe situatie zal sprake zijn van een minimuminschrijfniveau, waarbij de competentie taalvaardigheid zal worden vastgesteld op B2-niveau. De mogelijkheid voor een tolk om zich op het huidige C1-niveau te registreren en eventuele specialisaties bij registratie toe te voegen blijft behouden in de nieuwe situatie. De overige competenties blijven voor alle registertolken gelijk. De registratie van de tolken die al in het Rbtv staan (op C1-niveau) blijft ongewijzigd. Binnen het register wordt een duidelijk onderscheid aangebracht tussen C1- en B2-tolken. Afnameplichtige organisaties zullen onverminderd hun tolken op het huidige C1-niveau

³ Aangangsel Handelingen II 2017/18, nr. 1798

uitvragen.⁴ Andere organisaties, ook als er geen sprake is van afnameplicht uit het Rbtv, gaan eveneens maximaal gebruik maken van tolken die staan ingeschreven in het Rbtv. Dit wordt als eis opgenomen in toekomstige aanbestedingen en nadrukkelijk gemonitord. Hiermee versterken we de vraag naar en daarmee de positie van de tolken op C1-niveau en worden andere tolken gestimuleerd zich verder te kwalificeren.

Met de uitbreiding in het Rbtv kunnen overheidsdiensten voor hun dienstverlening met meer zekerheid uit het register putten en is er sprake van eenduidig toegepaste inschrijvoorwaarden en integriteitsvereisten die voor alle betrokkenen helder en transparant zijn. Het beheer van eigen tolkgegevens binnen organisaties zal zo kunnen komen te vervallen. De klachtenprocedure van het Rbtv is het instrument dat door alle afnemers ingezet wordt bij klachten over integriteit of kwaliteit. Bovendien mag verwacht worden dat de verbeterde positionering van het Rbtv in combinatie met de kwaliteitseisen in aanbestedingen zal leiden tot versterking van kwaliteitsontwikkeling van de beroepssector en een grotere vraag en inzet van Rbtv-tolken met de zwaardere kwalificaties. Dit is een grote stap voorwaarts ten opzichte van de huidige situatie.

Gebalanceerd aanbesteden

De rijksoverheid is een grote afnemer van tolk- en vertaaldiensten op deze relatief kleine markt. Dit vraagt om een zeer bewuste invulling van de rol als professioneel opdrachtgever. In de huidige situatie is circa de helft van de tolkdiensten voor de rijksoverheid aanbesteed. Voor de toekomstige situatie waarin alle tolk- en vertaaldiensten bij de overheid worden aanbesteed, zullen de aanbestedingen zodanig (opnieuw) worden ingericht, dat niet alleen alle inkoop rechtmatig verloopt, maar tevens de ontwikkeling van een gezonde markt en transparant speelveld voor intermediairs en tolken en vertalers gestimuleerd wordt. Daarbij krijgt borging van de positie van de ZZP-er aandacht en wordt ingezet op innovatie en kwaliteit.

Dit betekent dat het gebruik van Rbtv-tolken, naast andere kwaliteitsaspecten, en het stimuleren van competentiegerichte ontwikkeling nadrukkelijke eisen zullen zijn in de toekomstige aanbestedingen. Het prijsaspect zal daarbij geen overheersend gunningscriterium zijn. Aanbestedingen zullen daarbij als gevarieerde opdrachten in de markt worden gezet zodat deze een voldoende divers spectrum aan inschrijvers aantrekken. Zo kan deze markt zich breder ontwikkelen. Dit komt tegemoet aan de wens van zowel overheid als de beroepssector om te grote afhankelijkheid van slechts enkele intermediaire partijen te voorkomen.

Op deze wijze zal de markt gestimuleerd worden beter in te spelen op kwaliteit en ontwikkeling. Hiernaast zal maximaal ingezet worden op de toegevoegde waarde die de markt te bieden heeft ten aanzien technologische oplossingen en innovatieve ontwikkelingen, zoals op het gebied van remote interpretatie en spraaktechnologie. Dit zal zowel meer kwaliteit als efficiency opleveren in onze dienstverleningsprocessen.

De verdere vormgeving van toekomstige aanbestedingen krijgt zorgvuldig vorm. De positie van tolken en vertalers zal voldoende verzekerd zijn zodat zij er niet onbedoeld op inboeten in de nieuwe situatie. Dit heeft in

⁴ Een aantal organisaties en diensten heeft de plicht om in het kader van het strafrecht en het vreemdelingenrecht gebruik te maken van tolken en vertalers die ingeschreven staan in het Rbtv. Deze afnameplichtige organisaties en diensten zijn in de Wet beëdigde tolken en vertalers benoemd of op basis van de wet aangewezen.

combinatie met de focus op kwaliteit en innovatie nadrukkelijke aandacht in de aanbestedingen.

Tot slot

Op deze wijze beoog ik voor eind 2019 een zorgvuldige samenhangende aanpak te realiseren, die de gesignaleerde knelpunten adresseert en de werkwijzen rond de inzet van tolken en vertalers toekomstbestendig maakt. Dit borgt de continuïteit en kwaliteit van de werkprocessen bij de betrokken overheidsorganisaties, met oog voor de positie van de tolk/vertaler en stimuleert de ontwikkeling van de beroepssector en van een innovatieve markt.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus